

grbec
bizjak
močnik
kostantino
komprej
hauser

drobižki

grbec
bizjak
močnik
kostantino
komprej
hauser

drobižki
zbirka kratkih zgodb

Zavod Ažmurk / Portal Knjigazavse.si

ZAVOD AŽMURK

Avtorske pravice so last avtorjev posameznih zgodb.

Avtorske pravice za oblikovno rešitev © 2015 Aleksander Grum.

Vse pravice pridržane.

Objavljeno v digitalni obliki, oktober 2015.

Kazalo

<i>Literarni natečaj Ažmurk 2015: Iz zapisnika komisije</i>	7
<i>Vesna Grbec: Evolucija gospodinje</i>	8
<i>Bojan Bizjak: Dotik</i>	16
<i>Rozika Močnik: Alena in nune</i>	28
<i>Ivanka Kostantino: Čas zamolklih senc</i>	36
<i>Milojka B. Komprej: In tako</i>	42
<i>Ivana Hauser: Vlak ob šestih</i>	50

Literarni natečaj Ažmurk 2015

Iz zapisnika komisije

/.../ Žirija se je soglasno odločila, da nagrade prejmejo :

1. nagrada: zgodba *Evolucija gospodinje*: Zgodba na izrazito humoren način spregovori o odnosu do življenjskih izzivov, včasih tudi v obliki vsakdanjih opravil, pri tem pa je avtorica samoironična in se zaveda, da se vedno znova učimo in da nas lahko tudi navidez spodletele stvari zabavajo, če se jih lotimo z optimizmom. Avtorica uspešno jezikovno gradi na besdnih igrah in duhoviti 'ponesrečeni' uporabi tujk.

2. nagrada: zgodba *Dotik*: Jezikovno visoko artikulirana zgodba o usodi šolanih, ki doma ne najdejo zaposlitve in morajo na delo v tujino, kaže realno in resno stanje v družbi, ki iz časov zaposlenosti vseh počasi drsi v okolje negotovosti in postavlja pred posameznika dilemo med domom in svetom. Zdi se, da v tem svetu niti intima in erotika ne moreta zaceliti izgube gotovosti doma.

3. nagrada: zgodba *Alena in nune*: Srečanje pripovedovalke s punco, ki živi v izmišljenem in preganjavičnem svetu, je opisano brez odvečnega pojasnjevanja. Vidimo Aleno, ki se ji marsikaj pritakne, tudi stvar, ki jih ostali ne vidijo, potem pa stik s to drugačnostjo preskoči v sanje in tam za trenutek izgleda, da je vse res. Vendar se avtorica po tej fantastični epizodi prebudi v realnosti, kakršna je privilegij tistih brez psihičnih motenj.

Predlagamo tudi objavo treh zgodb, ki so se kvalitativno približale nagrajeni trojici: *Čas zamolklih senc*, *In tako*, *ter Vlak ob šestih*.

Vesna Grbec

Kdo je VesnaG?

Rojena 1978 v Kopru je že kot mala deklica skakljala okoli z odprtimi očmi in trmastim uporom "bom že sama".

Nemirnega duha je poskakovala tudi okoli hiše in se zaradi tega, s še ne dopolnjenimi štirimi leti, poškodovala.

Ostala na vozičku. Diagnoza tetraplegija. A še vedno poskakovala. Z mislimi. Z vozičkom. Brez ovir.

Dokončala osnovno šolo v domačem kraju, srednjo v Kamniku.

Odšla na študij ekonomije v Ljubljano.

Se izživela kot študentka in začela iskati službo.

Med tem je pisala poezijo, blog, igrala v gledališču in tedaj, že v ritmu troskoka, hitela dalje.

Našla ljubezen, službo, se izurila v žensko in v sebi ostala otrok.

Ne skaklja več, sedaj teče preudarno, v maratonskem slogu.

Navsezadnje mora v življenju še toliko postoriti, toliko ljudi objeti in toliko vsega še napisati...

Evolucija gospodinje

“No, saj veš...”, me je znova premotrila mati: “evolucija. To, med dvema menstruacijama.”

Ajoj, končno se mi je posvetilo.

“Mama, reče se ovulacija, ovulacija,” in ja, vem kdaj naj bi potekala in čemu naj bi služila.

Saj imam dva otroka.

Ampak razumem...babica bi rada še enega vnuka.

In zato me včasih bolj, včasih manj subtilno spomni, da naj seksam tudi za razplod.

Ko sem bila otrok, je uporabila čebele, rože in razne žužke, da mi je, staršem se pač tako zdi še najprimerneje, slikovito razložila človeško razmnoževanje. Sedaj ga rada oplemeniti z nekoliko bolj učenimi in letom primernimi besedami, da ji ne bi očitala, da prisotnost čebelic pravzaprav ni zaslediti nikjer v sestavi človeškega genoma.

9

Kaj čebelic, niti mušje dlačice ne.

Da o mesnatih čmrljih, ki imajo res nekaj materiala na sebi, niti ne zapravljam besed.

Ni jih.

A mama je pač mama. Naučila me je vsega kar znam zato mi

še sedaj kdaj krajša čas s pripovedovanjem videnega v kakšni poljudno znanstveni oddaji.

Po tej zadnji učni uri jo hudomušno pogledam in rečem: "Oprosti, ampak imam na sumu, da sem nastala z navadnim, morda celo divjim seksom veš...in rahlo dvomim, da si posteljne užitke zamenjala za štetje dni ob ovulaciji..."

Mama se narejeno zgrozi, zavije z očmi in za danes odneha.

Jaz pa se z nasmehom na ustnicah prepustim daljnim spominom. Spominom ko sem vlogo žužkov, ki jih milijone ljudi na svetu, bolj kot ne nerodno, uporablja zato ker oprašujejo in jim potemtakem ne rabi govoriti o ovulaciji in spermijih, spoznala še preden sem kot najstnica bila deležna starševskega poduka o tej temi.

Žužke videla in spoznala.

Saj razumemo katere imam v mislih, ne?

Jah, ni kej, ga pa pihne ta moja mama.

V vseh obdobjih življenja me njeni poduki vedno znova nasmejijo.

Posrečena je z evolucijo ali ovulacijo.

To je pač njen način, da mi namigne, da imamo ženske posebno vlogo na tem našem ljubem svetu, ki se začne z učenjem gospodinjenja, nadaljuje z zakonom in doseže vrh z materinstvom.

In jaz sem na Everestu.

No, ok... dobro... če že moram potem priznam: ni vse ravno tako rožnato.

10

Včasih se tudi meni zgodi, da zamočim.

Na veliko.

Tako sem zadnjič, z vnetostjo boksarja, ki bo stopil na ring in branil naslov Svetovnega prvaka, razlagala možu, da sem v samem bistvu res želela, da se belo perilo obarva roza.

In zato zavestno, kaj zavestno, celo s posvetovanjem barvne karte,

dala v pralni stroj tudi rdečo jopico.

Pa mi ni verjel.

Pogledal me je izpod čela in prijazno rekel "Saj ni hudega... je pač nekoliko bolj roza... čeprav je bilo pred dvema urama belo" in, kakopak, bruhnil v smeh.

Seveda nisem zdržala prav dolgo.

Začela sem se smejati in razlagati, z nazorno gestikulacijo, da sem z eno lopatico ubila dve muhi...ali kako se že reče... in z zadnjim pranjem pridobila tako roza perilo kot tudi ravno prav ozko rdečo jopico, ki jo bom čisto komot, no v bistvu mi bo še preširoka, lahko oblekla, ko bom shujšala.

No, smeh je postajal čedalje glasnejši.

Jopica se je bila namreč skrčila do te mere, da je bila sedaj prav le punčki od moje hčerke.

Tudi pri kuhi in peki ne blestim.

Saj ni sile, a včasih naredim kako kraljevsko napako in stvaritev, ki je bila mišljena kot hrustljivo pečena kokoš, dobi, po nikoli dobro razloženem fenomenu, podobo paprikaša.

Paprikaša.

Tega pač ne zna vsak.

Tako je bilo tudi ob zadnjem rojstnem dnevu.

V receptu piše: ne obremenjujte se s tem, da je krema nekoliko bolj tekoča, v hladilniku se bo čez nekaj ur strdila in torta bo okusna in lepa.

Obremenjujte? Mi želi avtor kaj sporočiti?

Čez dobrih pet ur bo hiša polna ljudi...le zakaj bi se obremenjevala?

Navsezadnje je pet ur za dva in pol krat več kot je čas odmerjen strjevanju kreme v receptu. Ni vrag, da se spužvasta gmota, ki je bolj spominjala na utopljen biskvit, kot torto, v petih urah ne bi strdila.

No, ni se.

Tistega dne je kar veliko živih bitij praznovalo ob rojstnem dnevu mojega moža.

Obiski, ki so se sladkali s kupljeno torto, ki sem ji, da bi izgledala domača z mislimi na pisca recepta, z nožem kvarila izgled, in kokoši, ki so z začudenjem in njemu sorazmernim užitkom pomakale kljun v kašasto zmes, ki sem ji dala naslov "Nekoč mi bo uspelo".

Nekoč mi bo uspelo.

Tudi biti brezhiben zgled mame.

Baje je to pomembno. Tako pišejo. Ne vem.

Raje berem rubrike Na današnji dan in vsem prijateljicam pošiljam elektronska sporočila z neizmerno pomembno informacijo, da obstaja svetovni dan brez diete.

Tolažim se s tem, da otroka tega ne vesta.

To, da nisem brezhiben zgled mame, ne to, da dan brez diete nasmeje milijone žensk po svetu.

Njima se zdim super zabavna. In ni je reči, ki bi bila s takima staršema dolgočasna.

Na ravnokar preoblečeni postelji se zgodi piknik. In namišljene klobasice, na katerih škatli piše Vafli obliti s čokolado, ki jih vrtimo na namišljenem ognju, žal ne proizvedejo nič kaj namišljenih pack. In tudi bliskanje luči, ki ponazarja neurje in ga strokovno z zvočnimi in svetlobnimi efekti pomaga izvesti mož, nima ravno pozitivnega učinka na dotrajano žarnico.

Ampak kaj... piknik je pač skrajno nepredvidljiva zadevščina in izzivam vas, da mi pokažete osebo, ki so ji čisto vsi pikniki uspeli. Chuck Norris ne šteje.

Pa saj ni tako hudo.

Življenje je čudovito in ljudje me imajo radi. Tudi tisti, ki vedo, da ne blestim kot gospodinja.

Celo moj mož.

Kar si štejem v posebno čast.

Včasih ga na skrivaj opazujem in razmišljam zakaj za Bogcamilega je izbral mene. Žensko na invalidskem vozičku. Od skorajda vekomaj.

V tistih časih pa čisto povprečno študentko, ki se ji ni dalo hodit h frizerju in so ji lasje štrleli na strani neba, vključno z jugoseverom in zahodovzhodom. Žensko, ki se je čudila ljudem, ki so razumeli definicijo časa v besedah "tri četrť na šesto".

Ampak, in to moram poudariti s posebno držo, od tistih dni se je marsikaj spremenilo.

To, da nisem več študentka.

Zgolj to.

Lasje še vedno neukročeni in uro raje pogledam sama.

Evolucija me je, čeprav ne razumem logike možnih variacij, nekoliko obšla.

Sosedov pudelj pa, ..ta ima res lepo trajno...

Je že tako.

Občutek imam, da sem se znašla na posebnem planetu, ki ni poseljen s prav veliko ženskami.

Po napisanem sodeč nisem arhetip žene gospodinje.

Arhetip moderne ženske še manj.

Za slednjega, bi si ne dovolila spustiti se v boj z vsemi ženskami, ki želijo imeti primat v tem in onem moškem opraviľu. Ženske, ki popravljajo avte, igrajo rugby in služijo več kot svoji možje.

Ker vse to zmorejo.

In drugič, četudi bi v tej bitki prišla na čisti rep vrste in lahko "zgolj" ponosno dvignila ključ za oljni filter, pljunila na tla in rekla: "Dragi, ko ti naslednjič crkne pa ne paničari, saj veš, da tvoja ženska obvlada", pa mi pravzaprav ni do tega.

Ljubim svojega moškega, ki do potankosti ve kakšna sem in kaj vse mi, pa čeprav ima dan le štirindvajset ur, uspe ušpičiti.

In uspe tudi doseči.

Vse kar počnem je povprečno. Nikoli pa nisem povprečna žena in mama.

Tako kot moja mati ni.

Vedno me kaj novega nauči. In četudi je perilo včasih obarvano roza in torta obsojena na neuspeh je najvažnejše to, da zame poraza ni.

So zgolj izzivi.

Najbrž pa se temu le reče evolucija...

Bojan Bizjak

Šolanje sem začel na Otlici nad Ajdovščino, ga nadaljeval v Zavodu za slepo in slabovidno mladino, potem, pa v Mariboru, na srednji kmetijski šoli. V Ljubljani sem se vpisal na študij agronomije, a sem kasneje presedlal na filozofijo in psihologijo, pa še na primerjalno književnost. Ker sem pač moral zaslužiti za preživetje, študija nisem pripeljal do diplome. Vrnil sem se v Ajdovščino, kjer sem se poizkusil v pedagoških vodah. Najprej sem učil na večerni šoli, kasneje sem na osnovni šoli kot zunanji sodelavec vodil dodatne ure za težavnejše učence pri matematiki. Tri leta sem poučeval v Begunskem centru v Ajdovščini, kjer sem pomagal postaviti osnovno šolo za begunce. Po tistem sem šel na lokalni radio in vodil tri avtorske oddaje, začel sem s pisanjem za lokalne časopise.

Z literaturo sem se začel ukvarjati že v srednji šoli, stopnjevalo se je med študijem, z nekaj objavami v literarnih listih. Skok v pisanje je bil povsem spontan; kmalu po osnovni šoli sem nenadoma začutil, da bi rad ubesedil brbotavico v glavi. Začel sem prebirati resnejšo literaturo in dobil izjemno družčino, ki se je spoznala na literarno umetnost. Do danes podpisujem 25 naslovoov knjižnih izdaj: 11 romanov, 7 zbirk kratke proze in 7 pesniških zbirk.

Črički kričijo v smolo noči, ki se lepi na zaobljenost ramen, dišečih po tolažbi. Sam sem na stopnišču stolpa, kjer se smeje še nekaj luči. Velik metulj se trudi, da bi zavozljal čas v elipso in bi obstajal v drugačni kombinaciji, morda v takšni, da bi spet bil samo splet barv v mavrici, ki se je zvečer zarisala nad hrup mesta. Dež je opral mestno prašno koprnjenje, že kar pretirano razteznjeno v duše ljudi. Popoldan sem jih gledal. Z molčanja so šli v svoje stolpe, podobne našemu. Vsako noč utolaženo odplakujejo svojo mikrofloro iz ust in zjutraj oddajo prebavljeno melanholijo v sisteme cevi. Niso več v tisti mili luči, so samo še uskladiščeni stroji za delanje dobička. Pa vendar imajo v dušah še majhne gmajne, kjer se pasejo iluzije. Še nekaj dolgih ur in bom šel daleč stran od te bede, od teh stopinj, ki mi tolčejo na lobanjo in me spreminjajo v kašo. Sanjal sem, da bom velik veter v krošnjah divjega gozda, sanjal, da bom ocean v razbiti skodelici. In naenkrat vidim blede roko, ki pluje skozi tunel; išče me, išče me, že spet. Pogledam gor, skoraj nič luči ni v naši stolpnici. Lomi me. Noč noče ugasniti, v meni pa je toliko daljav. Morda sem bil preveč bahav, morda res, me za trenutek zgrabi neka tesnoba. Pa kaj, vaje sem jih, teh ogrlic, ki mi stiskajo preperelo dušo. Zdaj mi je dobro. Stopnice so tople in me hvaležno pestujejo. Poletje. Vonj po nevihti. Strmim v lužo na parkirišču, ki je rahlo obarvana z

neonsko lučjo od lokala, kjer po navadi pijem opoldansko kavo. Za menoj se sliši sik dvigala. Nekdo odhaja iz stolpnice. Kdo, ob tej uri? Za seboj slišim mlahave korake. Nikamor se mu ne mudi, moška hoja, drsajoča. Slišim celo drobno pohrkovanje. Potem zdrsne mimo mene. Za trenutek vidim sloki nogi in bele kratke poletne hlače. Za njim se vleče vonj dezodoranta in še nekaj, kaj vem. Zdaj se spomnim, zdaj, da ... To je tisti, ki hodi, k mojemu sosеду, baje sta par. Kaj me to briga. Naj si urejata življenje, kakor se jima zahoče. Nek večer sta se glasno pogovarjala na balkonu, pozno je že bilo. Natančno sem slišal tisti pogovor. Zganjala sta ljubosumje. In končalo se je tako, da je eden od njiju jokal, ej! To bo on. Zmigne v bokih in se razkrečeno postavi ob dober avto. Spet hrkne in pljune. Potem odklene, se usede. Počasi spelje in razbije sliko na luži. Na mobilcu ugotovim, da bo že skoraj tri zjutraj. Ne morem spati, ne morem! V meni se vzdiguje ocean. Slišim šum valov in se vidim na premcu ladje. Gledam pene in letim v naročje neke usode. Vidim se ne ulicah velikega mesta, kjer bo še ena begajoča senca. Pa sploh vem, kam grem, a vem. Dobro, teta ima lokal na pomembni promenadi, tam naj bi stregel na vrhnji terasi. Metuljček, elegantni gibi, to obvladam. Nekaj let sem delal to. In če se spomnim gostilne v Istri? Vsi tisti nemški turisti in listki na steklenicah. Nikoli niso spili vse radenske, ampak sem jo moral zamašiti in spraviti v hladilnik. Pa tista ostarela dama iz Berlina, kakšna nadutost. Velikokrat je zavračala hrano, ob jutrih pa smo ji morali pokazati pomaranče, iz katerih smo ji pripravljali sok, samo njej. Vsi ostali so pili industrijske sokove. In slišal sem jo, ko je telefonirala hčerki. Vedno je znala grobo govoriti o balkanski malomarnosti. Ne vem, zakaj je potem vsako leto rinila dol k nam in si rezervirala sobo. Ja, pila je samo mlačno kavo in to instant, posebna mešanica, smo zanje. In kosila je eno uro prej kot ostali, da je potem lahko dremala pozno v popoldan. Je pa včasih ponoči odšla dol do morja in meditirala na obali. Z mano je spregovorila nekaj stavkov, samo nekaj, z ostalimi,

kar je bilo treba. Toliko je le povedala, da je delala v manjšem gledališču, pa ne kot igralka, to ne, kot pomočnica režiserja. Veliko je brala, to pa. In imela je čudne strahove. Prepričana je bila da je zasledovana in nadzorovana. Star Italijan, ki je prišel malo za njo v gostišče, je ponavadi sam sedel v kotu in žulil rdeče vino. Njega je sumila, da je agent. To je zaupala lastniku, pa nas je posvaril, da gospa malo fantazira, da naj bomo obzirni. Deloma se je zaupala Fabiu, ta je stregel smo še večerje, lastnikov brat, pripravljaj je žar in sam stregel, kar je napekel. Z njim se je rada zasedela v noč in sta spila nekaj kozarcev piva, vino je pila samo en dan v tednu, ob četrtykih. Fabio nam je povedal, da je gospa prej živela v vzhodni Nemčiji in je bila nekaj časa tudi zaprta. Ja, gospa Hani. In molila je, vsako jutro, ja. Enkrat sem pozabil na pomaranče, kar pripravil sem sok, pa ... Vzela ga je, ga odnesla do točilne mize in ga trdo odložila. Na glas je rekla, da se ve, kako se mora njej postreči. Zahtevala je lastnika. In je bil cel cirkus, joj no! Kakšne muhe bodo šele Američanke imele, to, to ... Ko sem bil lani tam in se menil za službo, sem videl debelo gospo vso v rožnatem kostimu s psičkom, ki se mu je moralo postreči v posebni posodici in celo prtički zanj, ej!? V kaj sem privolil, v kaj. Mar bom samo lutka, plešoča lutka na tisti terasi v New Yorku. Imam pa še drugo možnost, da ostanem tu in lovim s Katjo kresnice v visokih travah nekje na notranjskem. Ja, lahko bi bil z njo in hodil med tistimi njivami in gledal postarane kmete, ki se skušajo zatolči v zemljo, kjer je vzbrstela neka tradicija in narod mnogih gospodarjev. Lahko bi šla s kolesi na dolge vožnje po gozdu, tako kot lani. In potem njen strah. Slišala je, da je tam nekje hodil medved, pa ni hotela naprej. Jaz sem se temu smejal, jaz, mestni otrok, donošen v betonski maternici in poln zvoka mesta. Če me je kaj ubijalo tam pri njih, potem je to bila tista moreča nočna tišina. Slišal sem sopenje njihovih dveh krav in konj je nekajkrat hrznil. Potem pa nič, noč, tema in njeno dihanje ob steni. Do jutra sem se mučil s tišino. To je bilo lani, letos pa ... Imam novo vizijo. Vpisala je

magistrsko nalogo in se zazidala za knjige, pa še delat hodi. Kaj ji bo magistrska naloga iz književnosti, le kaj? Morda bo dobila službo v kakšni knjižnici šele čez leta, a zdaj, kaj vem. Jaz preprosto moram zaslužiti, preprosto moram. Brni mi v glavi od togote. Te poletne noči, ta betonska vročica. V možganih imam razdražene zvoke, ki butajo ob svod lobanje in mi nekaj šepečejo. Morda mi hoče nekdo povedati, da naj ne grem v Ameriko. Zakaj ne, prekleto, zakaj ne! Zdaj ni več umika. Za pet let sem se domenil, za pet let črnih čevljev, brezhibne bele srajce in metuljček, jaz, diplomirani filozof in profesor geografije bom natakár. Če bi zdaj hotel tole filozofsko kategorijo uskladiti z muko v moji glavi, bi prišlo do neke čudne, še neovrednotene teorije, da sem razcepljen na več faktorjev. Saj tudi sem. Vstanem in grem do roba parkirišča. Cesta onkraj je prazna in dolga vrsta luči se staplja v navidezno končno točko. Tam čez so že polja, bolje rečeno so še. Na levi je drevored. Te naše stolpnice, no malo večje bloke, so postavili sem, ker so imeli namen narediti veliko novo sosesko, pa je prišel čas drugačne razsipnosti. Tam čez pojejo črički. Mrak se bo začel redčiti. Prečkam cesto in grem vse do polj. Gledam: krompir, pšenica, še naprej je koruza, pa spet travnik. Usedem se, da začutim razgreto zemljo. Pravkar pokošen travnik prijetno bode. Ne zmenim se za to. Nad menoj je sparinasto temno nebo. Tu in tam vidim kakšno zvezdo, nad našimi bloki pa je debela polna luna, malo rdečkasta. Kako je velika danes, me čudi. Tam zgoraj so zdaj vsi tisti bojovníki, z vsemi medaljami, ki se jim svetijo na prsih, in to so te zvezde ... Tako pravljico mi je pravil dedek, ko sem k njemu hodil na počitnice. Ah, sladek čas otroštva, me zaziblje v spomine. Sedela sva v senci senika in se dobrikala blagemu vetru, ki je vlekel čez senožeti. Dedek je kar naprej nekaj rezljal, ni mogel brez nožiča, ni mogel. Znal je narediti tudi zanimive figurice. Šah mi je rezljal, pa ga je dokončal. Celo igrala sva, ja ... Ostro je mislil in hitro. Samo nekajkrat mi ga je uspelo premagati. Govoril mi je o tem, kako se je naučil te igre. Na ladji, kjer je nekaj let delal, spoznal se

je na radijsko tehniko in na druge reči. Ja, včasih je cele noči igral šah kar preko radijskih valov. Znal je nekaj jezikov, še najbolje mu je šla nemščina, angleščina za silo, ruščina pa spet odlično. In potem tiste njegove pravlјice. Sam si jih je izmišlјal, sam. Katja je šla k njemu in jih zapisala. Vseh ni več vedel, ker si je nekatere tudi sproti izmišlјal. In tam v tisti senci. Takole so šle:

Nekoč je živel brkat močan človek. Čisto sam je živel v gozdu. Lovil je divjad, jedel pa je tudi gobe. No, ena izmed gob, pa mu je dal tako moč, da je slišal zgodbe, pravadne zgodbe. Ljudje so ga spraševali, katera goba je to in kje raste. Pa je bil kar tiho. Če je prišel v vas, je prišel samo po sol in sladkor, vse drugo mu ni bilo mar. Ni kadil in ni pil. Brado si je obril, brke pa si je lepo zavihal. In v zimah je včasih prišel tudi k nam. Prinesel je kos divjačine, se usedel za peč, pa začel zgodbo, tako, ki mu jo je povedala goba. Ena je šla takole.

Bile so močne poletne nevihte pa so v deželi bili hudi ljudje, takšni, da so druge cvrli in jedli, če je bilo treba. Pa se je mož, po imenu Branislav, odločil, da zbere nekaj mladih bojevnikov in poišče zalego v gozdu. Kot sem že rekel, bile so hude nevihte tiste dni. V grapah je drla hudournava voda in nosila zemljo s seboj. Marsikakšno njivo je spralo, pa tudi plaz se je utrgal pod staro cerkvijo, ki se je še lesena, upirala nevihti zgoraj nad grapami. Prvi pobožni rodovi so jo sezidali in jo imenovali sveti Jožef. Ja, tako je bilo. No pa je za kratek čas prenehalo, le toliko, da so se fantje iz vasi tam okrog zbrali pri cerkvi, kakor jim je naročil Branimir. Bil je velik, s sekiro oborožen in z mečem, ki ga je odvzel graščakovemu vojaku v eni od bitk. To je druga zgodba. No, ko so tam vedrili ob cerkvi, je mladi Ivan, ki je videl tiste ljudi v gozdu, še enkrat moral povedati, kako je bilo. Pa je jecljaje povedal, da je zalezoval košuto, pa jih je videl, kako so si rezali meso, na ražnju so imeli človeka ... ! Res se je v tistih nevihtnih nočeh dogajalo, da je kateri od vaščanov kar izginil. Govorili so, da so jih pobirale nevarne visoke vode, ko so šli dol k potoku, da bi videli, kako je

z njivami in pašniki. Tako so se tolažili. Branimir je poznal tisto dolino, ki se konča v zelo ozki soteski, kjer potok pregrize skale in se vrže navzdol v drugo dolino. Odločil se je, da bo najprej s seboj vzel tri fante, da si gredo pogledati, kje da so tisti mračnjaki. Pa so hodili cel dopoldan. Vmes so malo prigriznili, samo pogačo in malo čebule, suho klobaso je Branimir prišparal, če bo treba še dolgo hoditi. No, pa se je popoldan spet usul hud dež. Vedrili so pod grmovjem in ob manjšem studencu, ki je rinil iz levih pobočji. Potem pa groza. Po studencu je priplavala ena sama človeška roka, že napihnjena in velika. Odsekana je bila malo pod komolcem. Kar zanemeli so in napeto poslušali, kdaj bodo prilomastili divji možje, ki so seboj vlačili tudi dve babi, baje čarovnici. Saj so znali ljudje povedati, da so kravam vimena presahnila, pa da so kokoške kar umirale tisto poletje. Branimir je dal vsakemu požirek žganja, da so se nekoliko okrepčali. Počakali so, da je voda potegnila s seboj tisto roko in jo nekaj časa še vrtinčila, potem pa jo je glasen blaten potok pograbil in zvlekel s seboj. Zdaj so vedeli, v kateri smeri imajo tabor. Branimir je ukazal, da naj gre Gregor nazaj do cerkve in naj pripelje može sem k tem skalam. Sam pa je splezal na vrh skal, da bi budno pazil, kaj se dogaja. Gregorja je bilo sila strah, zato mu je Branimir posodil še svoj veliki nož. Čez dan jih ni bilo iz svojih skrivališč, ponoči so pa hodili, so. No, pa je Gregor le prišel srečno do cerkve. Ko jim je povedal, da so videli plavajočo roko, so vsi prebledeli. Pa so le zbrali korajžo in šli z njim. Ko so prišli do sotočja pod skalami, jih je Branimir utišal in jim svetoval, da se uredijo v pravo vrsto. Potem si je premislil. Razdelil jih je v pare. Počasi so lezli ob studencu. Kmalu so zagledali dim. Kar je pomenilo, da je tabor čudakov blizu. Branimir je poslal dva, da se splazita na severno stran in si ogledata, kaj je tam, kjer je dim. Pa kakšni uri sta mladeniča prišla nazaj. Povedala sta, da jih je pet možakarjev in dve ženski, da so ob nekakšnem ognjišču in v kotlu nekaj vre. Smejijo da se in se tolčejo drug drugega po hrbtih. Vsi da imajo meče in sekire pa nekakšne velike sulice, da so zložene

ob drevesih. Nekaj da srebajo iz kotla, eno zeleno reč, neka zelišča da kuhajo in po ožganem mesu da smrdi. Branimir je ukazal, da se polovica njih razdeli in jih fanta peljeta na sever, ostali pa na levo. Ko bo Branimir zažgal butarico vej in krožil z njo nad glavo pa naj začnejo vreščati in naj planejo nadnje. Če je možno, na jih postijo žive, naj jih tako ranijo, da ne bodo nevarni. In res. Malo so jih porezali in jih povezali z vrvmi. Potem je Branimir ukazal, da se jih vse poveže k debeli smreki, malo nižje od jase, kjer so imeli svoj čudni tabor. Človeške kosti so bile na kupu ob previsu. Tam so bile na pol gnile glave vaščanov, ki so izginili. Niso razumeli njihovega jezika. Nekaj so momljali, babnici pa sta jezikali in jezikali. Njih niso ranili. Odločili so se, da pokličejo cesarsko vojsko, pa naj jih odžene in jih obdolži čarovništva in ljudožerstva. No, pa so jih pustili tam čez noč pod močno stražo. Ko so vaščani zvedeli, kaj se je zgodilo, so ponoči sami šli in jih pokončali. Straža se ni mogla ubraniti vsem okoliškim kmetom. Novica je letela kot plamen po slamnati strehi. Njihova trupla so zmetali v studenec, ki jih je odnesel dol v potok. In od takrat se imenuje tisti potok, Krvavi potok.

Zakaj je pripovedoval take grozne zgodbe, hja, gobe pač. Ne vem, zakaj take temne zgodbe. Vem, da me je takrat bila groza, ko sem tisto poslušal, vem. Mogoče je hotel dedek narediti name vtis, mogoče pa me je na ta način hotel prestrašiti, ker sem se rad izgubljal sam v gozdu. Kar šel sem. In enkrat je bila panika, je bila. Morda se mi od takrat prikazuje roka. Kaj vem. Kadar kadim dobro travo, me ni več strah teh mojih videnj. Oh, kakšna noč ... Pesem čričkov kar reže, do bolečine reže. Kaj bo meni narava, le kaj. Zrasel sem med betonom. Mama me je vozila na deželo, oče pa, on, on si je naredil brunarico v gozdu in kar ni mogel pozabiti svoje partizanščine. Tja je hodil in vabil svoje bojevnike, da so pridno praznili steklenice in obujali spomine na slavne dni. Enkrat sem jih presenetil. Iskal sem dobro sekiro, da bi pomagal narediti kres, meda je bil nek prvi maj, takoj po maturi. Pa so

bili spet tam in preklinjali že novo državo. Ona jim ni bila prav, ta jim ni, ja, kaj potem. Spet v gozd in na juriš. Ne, ne, samo politike ne. Mama je v domu, oče pa v svojih gozdovih. Vem, da sva se velikokrat prepirala, ker je trdil, da je človek samo žival, samo meso, da duše ni, da so si to izmislili črni talarji, da lažje obvladujejo ljudi. Ko je bil v bolnici, pa mi je zatrdil, da se mu je v prsih zarasla neka reč, kar bi lahko bila duša. In tudi da je videl na sosednji postelji umreti bolnika, pa da je iz njega odletel metulj, ko je izdihnil. Ja, no!? Mislim, da je takrat že bil v svojih blodnjah. Morda kot takrat, ko je preveč pijan pripovedoval, kako je nosil mleko v štab in je videl oficirja, ki je s pištolo v roki ukazal mladi puncu, da se je na jasi slekla in potem ... Takrat da so se mu vsi funkcionarji zamerili. Po vojski ni dobil dodatnih uslug, ker ni bil v partiji. Ob njegova brata pa sta bila na drugi strani. Jože je pobegnil v Argentino, Rado pa je baje bil nekje v Italiji in se je obesil dol z nekega zvonika. Tisti, da je bil precej čuden in krvoloč. Najbrž ga je gnalo slepo maščevanje, ker mu je eden od ta rdečih speljal mlado natakario v vasi, pa jih je zato tako lovil in mučil. Pravili so, da si je rad privoščil nasilje. Kaj vem, no. Smo pa res en butični narod, smo. Črni talarji so nosili blagoslov na morišča in rdeča zvezda je krožila nad grobišči. Ja, lepa zmes smo. In očetov prijatelj, stric Bine, tako smo mu rekli, še danes zbira kipe maršala in slike. Polno hišo ima teh ikon. In spominsko sobo, kjer ima vse, kar je našel. Vse zastave bivših republik, pa zastavice, ki so včasih visele v avtobusih, tudi zastave nekaterih nogometnih klubov in pa olimpijsko iz Sarajeva. Vse to je zbiral, menda še. On je bil premlad, da bi bil partizan, pa mu je to stopilo v glavo, ker je bil njegov dedek nekakšen poveljnik, heroj, kaj vem. Z njegovo hčerko sva bila nekaj časa prijatelja. Oh Mateja, kje je zdaj? Menda je prav njen dedek nam pomagal do stanovanja v tem stolpiču, v tej soseski. Takrat je šlo vse tako, po linijah, kot so rekli. Danes so pa tovariši v kapitalu, so. Sistem se ni spremenil, kje pa. Vse teče po pradavnih načelih. Joy, filozofiram v noč, in pokošena

trava me bode v hrbet. Bednik sredi poletne noči. Kako je zemlja nežno topla. Seva. Zdajle bi mi prav teknilo narediti dva dima in potem bi morda zaspal. Saj vem, kako bo. Zaspal bom šele po jutranjih poročilih. Ampak jutri bom moral na letališče in potem prestopanje v Rimu. In potem za pet let adijo vse te ulice, vsi ti zaskrbljeni zatravčkani obrazi, ki plujejo v tej mlakuži zdraharstva in hinavščine. Tam ni nič drugače, le da so možnosti večje. Seme časa smo, časa, ki golta vse nas. Ekonomija, denar, Bog. Kaj vem, veliko nas je, ki smo ničle v zaporedju dobička, veliko. Nekako čutim, da bom tam dovolj zaslužil, da bom lahko nekaj let lenaril in se vrnil v sobane besed. Bral bom, veliko bom bral. Kaj bom z njo!? Tale leta, kaj vem. Med nama bo neviden prepad. Bova imela pogum, da ga preskočiva. Kaj vem, ona kar naprej samo vzdihuje in pada v jokavice. Na njej se vidi, da je bila vzgojena v nežni pobožnosti. Verjame, da je za vse kriv nekdo, ki nad njo bedi in jo vodi skozi življenje. S kakšno nežnostjo je lani nabirala poljsko cvetje in ga nesla križanemu na razpotju tam blizu njene vasi. Gledal sem jo, tak lep mil obraz je imela, očiščen vseh skrbi. In njeni lepi prsti so pletli posebno molitev. Prišla je k meni in mi povedala, da je molila zame, da bom srečen na oni strani, kjer je hrup in obup. Obljubil sem ji, da ji bom skušal najti službo. Tudi teta je menila, da bi čez leto, ko bo razširila restavracijo, lahko prišla za pomivalko posode, sicer da bi ceneno delovno silo lahko našla, da pa nama skuša pomagati po svojih močeh, ker svojih otrok nima. Ta bogata teta, ta naša Linda, čeprav je bila včasih Lidija. Našla si je plavolasca v letih, ki je imel že prej nekaj lokalov – stara dobra rodbina, ki se je izgubila v konkurenci, a gospod Tom je znal narediti nekaj prijaznih lokalov, kjer se ponuja evropska hrana. Njegovi predniki so bili Švicarji. Njegov pradedek je prišel v New York prodajat sir. Začel je z majhno delikateso, potem so odprli restavracijo in tako je to šlo. Vsi so bili iz dela Švice, kjer se govori Italijansko, kaj vem. No, potem pa ti najde našo Lidijo, ki je prišla tja koma petnajstletna, ker sta oče in mamam pobegnila.

Njen oče, ah, brkati premetenec, ki se je hitro znašel ... Saje so v meni, saje. Bom zares zmogel to. Še je čas, da rečem ne. Vozovnica je sicer potrjena, a je naval velik in bi jo agencija takoj prodala, saj je turistična sezona na vrhuncu. Samo en klic in bi ostal doma. Teta pa tudi ne bi bila pretirano užaljena, saj bi takoj našla novo delovno moč.

Že druga noč bo odklapljala med beton. Nespečnost! Količino trave sem zmanjšal na znosno raven, alkohol pa ... Nič več. Ampak misli mi nekam čudno skačejo, ja, zlahka jih bi primerjal z gosenicami. Kar poskočne so. Recimo sinoči, ko sem bil pri Branetu, ja. Govorila sva o navideznosti demokracije. Na nek način se ljudje bojijo svoje možnosti, da soodločajo. Nekaj časa sem še držal stik z njim, oster mislec je, zelo oster. Smešen je bil, ko si je za trenutek dal iz ust protezo in si jo je šel umiti v kopalnico. Če sem prav videl, ima zgoraj vendarle še dva svoja zoba. No, potem sem pa zabredel v čisto drugo skrajnost. Kar preskakoval sem. On pa ni odnehal s tisto razpravo o politiki in demokraciji. Razlagal mi je nekatere poizkuse blage demokracije že v prvih državah, ampak jaz mu nisem sledil. Iz velike sklede sva zajemala ohlajeno solato, mešanico paradižnika, kumaric in belega grškega sira. Zelenjavo si sam prideluje. Smešen je s temi svojimi praagrarnimi popadki. Na robu mesta je najel vrt in se vozi tja s kolesom. Po cele dneve je tam, na skrivaj goji tudi travo, med visokim fižolom, bolj slaba reč. Jaz imam srečo, meni jo prinesejo iz primorske, spodobna stvar, res. On kadi malo, zelo malo, res rekreativno. No, pa sva govorila tudi o mojem skorajšnjem odhodu. In takrat se je začelo. Postal sem zmeden in sem skušal pogovor obrniti v drugo smer. Nekoliko ga je pa vendarle potrlo, da sem se zares odločil, saj je mislil, da spet samo napihujem zgodbo, ker sem pač zaslutil, da lezem v resna leta. Svetoval mi je, da naj vendar vse prespim. Kako, kako, ko pa ne spim!? Vstanem in se počasi odpravim nazaj proti stolpnici. Drhtenje svetlobe se začenja. Nekaj me peče v trebuhu, živčni voz. Raztegnem se in

zagledujem se v drevored, ki straži polja, da ne bi ušla med beton. Nikjer nikogar. Le tu in tam zdrsne kakšen avto v mestno vrvišče. Pod stolpnico se ustavim. Vse je tiho in spokojno samo dve luči vidim. Moji spodnji sosede se odpravljajo na morje. Že včeraj so nosili v avto in na prikolico stvari. Smešen je bil mulc, ki je hotel s seboj vzeti ves svoj arzenal igrač. Kotalile so se po stopnicah in mamica je raskavo kričala nanj, očka pa, nič. Stal je na stopnišču in nekaj zaklel. Potem je lagodno šel dol. Tip je čuden. Malo govori, ona pa, o ja, zgovorna, prijazna, celo na kavo me je že povabila, ko ni bilo njenega mračneža doma, nekaj mesecev je delal v Avstriji, zdaj je pa spet brez dela in išče novo možnost. Spozna se na elektroinstalacije in zna popraviti tudi televizor, če je treba. Pri njih je že luč. Zgodaj bodo šli, zgodaj. Vstopim v stanovanje. Pozdravi me brnenje hladilnika. Na mizi sem pustil preostanke včerajšnjega kosila. Oh, Katja, samo tvoj dotik bi potreboval, samo dotik tvojih ustnic, samo to. Reci mi, da naj ne grem, reci mi. Pa če tudi jeva samo kuhan krompir iz vaših njiv. Amerika, vozle okrog vratu. Katja, samo tvoj dotik potrebujem. Zdaj bo kmalu vstala in se pripravila za delo v trgovskem centru. Za nekaj mesecev je dobila to službico, menda ji je to uredila vaščanka, ki je šla na porodniški dopust. Ja no, popoldan pride sem in potem v sredo ... Katja, samo tvoj dotik, samo to, zašepetam in padem na nepostlano posteljo, smrdečo po stiski.

Rozika Močnik

Rozika Močnik, rojena Dover, letnik 1937 sem upokojena učiteljica. Obvezno šolo sem obiskovala v rojstnem Lovrencu na Pohorju, maturirala na učiteljskišću v Mariboru in službovala kot učiteljica v različnih krajih, zadnjih petindvajset let do upokojitve v Mariboru. Tu živim z družino od leta 1966.

Vedno sem zelo rada brala, navduševala me je tudi poezija. S pisanjem se več ukvarjam po upokojitvi. Pričela sem s poezijo, kmalu pa tudi s kratko prozo. Sem aktivna članica mariborske literarne družbe. Svoja literarna dela sem predstavila na treh samostojnih in številnih skupinskih literarnih večerih in proslavah. Literarni prispevki so bili objavljeni na Radiju Maribor, V zavetju besede, v zbornikih Likus, v upokojeniških glasilih, so pa tudi na spletu v Locutiu. Dosegla sem nekaj vidnejših uvrstitev na natečajih (Žiri, Feferon, natečaj festivala za tretje življenjsko obdobje, Žurnal...)

Kar pomnim sem tesno povezana z naravo, zato pišem o naravi in njenih zakonitostih, zanimajo me odnosi med ljudmi, psihološka in socialna problematika in ekologija. Rada opisujem tudi zanimive dogodke izpred pol stoletja in jih skušam iztrgati pozabi.

Alena in nune

Zaslišala sem avto, zato sem se urno spustila po lestvi in pohitela proti hiši. Vesela sem bila češenj v košari, še bolj pa obiska. Ženski sem prestregla na dvorišču. Minka je vzkliknila v pozdrav

»Vidiš, kar dve sva prišli.«

»Prav, prav,« sem zatrjevala, »obe sta dobrodošli. Saj sta obljubili, da prideta.«

»Jaz sem Alena, Vidina hčerka. Tukaj še nisem bila,« se je predstavila Minkina nečakinja kar sama. Vesela sem bila njene slovenščine, ker francoščine ne znam. Nikoli se je nisem učila. Nehote sem v njej iskala podobo njene matere, ki je kot študentka odšla v Francijo in tam ostala. Zadnjič sem jo srečala poleti pred petimi leti, ko je polna načrtov obljubila ponovno srečanje. Dva meseca zatem pa je odjeknilo, da je umrla v prometni nesreči. Nič ji ni bila podobna tale vitka, bleda rjavolaska, begavega pogleda in nekoliko navzkriž zraščениh prednjih zob. Pomislila sem na ortodonte, ki bi ji lahko že v otroštvu zobe lepo poravnali.

Ob povabilu v hišo je pripomnila, da tam nas tudi z neba ne morejo videti.

»Nič se ti ne more zgoditi,« ji je rekla teta. Posumila sem, da je s to mlado žensko bolj hudo, kot sem doslej domnevala.

Odklonili sta prigrizek, ker da sta tik po kosilu, razveselili pa sta se češenj, ki sem jih ponudila. Bile so temno rdeče hrustavke. Tudi

s polnim želodcem se jim ni bilo mogoče odreči. Lepe, sladke in sočne so dopolnjevale klepet, le Alena jih ni niti poskusila. Obdržala jih je v roki in oprezala skozi okno.

» Te so pa res odlične. Si jih poskusila?« je Minka vprašala nečakinjo. Ona pa, kot da je ni slišala, se je zmedeno zazrla vame. »Nune pa sem ne pridejo?«

Vprašanje me je presenetilo in pomislila sem, da nisem prav razumela.

»Nune? Ne, teh pa tukaj še nisem videla.«

» Oh, ne! Tiste nune so ja na Škotskem,« ji je rekla teta. Začutila sem Minkino zadrego in zaslutila, da ne pričakuje nič dobrega.

» Na Škotskem sem bila v samostanu. Velike lonce sem morala pomivati vsak dan. Mi ne verjamete?«

Alena je govorila le meni. Da bi me prepričala, je odpela zgornja gumba bluze in mi pokazala zlat obesek na verižici s podobo in imenom samostana. Gledala sem, poslušala in kimala. Ni bilo potrebno spraševati. Alena je govorila, da je tudi teta ni uspela prekiniti.

»Ušla sem. Tam je tista nuna, ki potrebuje mojo ledvico. Rekla mi je, ena bi mi bila dovolj, da bi normalno živela. Hodila je na dializo. Veste kaj je to?«

Ni čakala na odgovor, pojasnila je sama, da so nuno pogosto priključili na aparate, ker je imela obe ledvici »hin«.

» Zdaj me pa iščejo povsod, nune in župniki, tudi s helikopterjem. Vem, še s poštarji so zmenjeni,« me je skušala prepričati. Pogledovala je skozi okno in mencanje na stolu jo je izdajalo, da se ne počuti varno. Minka jo je skušala pomiriti.

»Alena, nihče te ne ...«

»Kaj pa ti veš. Nič ne veš,« je zavpila v odgovor, Minka pa ni niti trznila.

» Nisi bila na Škotskem, pa tudi v Parizu ne. Jaz pa sem dobro, slišala takrat psihiatra, ko mu je Luiza izročila mojo kartoteko. Saj bi pobegnila, pa mi je dal injekcijo.«

Hlastala je, kot da ji manjka zraka in jeza ji je obarvala lica. Vstala je in trdila, kako tedaj ni mogla vstati in govoriti, da pa je vse dobro slišala. Razburjeno je vreščala in iskala prave besede, da bi ji verjela.

»Lepo mirno povej, saj te poslušamo,« jo je mirila Minka.

»Vse lahko poveš in nič se ti ne bo zgodilo. No, kaj si slišala?«

»Saj ti veš!« se je obregnila in razlagala dalje, »da so vsi organi zdravi, srce, pljuča, ledvice, jetra in da sem še mlada in da me bodo dali na oddelek takoj, ko bo prosto mesto.

Luiza pa je kimala in obljubila, da me bo pripeljala ona ali pa oče.« Pričela je glasno hlipati, kot otrok, ki se je izgubil in ne najde poti. Zdela se mi je utrujena, kot v boju premagana. Takoj zatem pa je bruhnilo iz nje:

»Sovražim ju in vse Francoze. Pobrisala sem jo na Škotsko in sem. Sovražim jih!«

Dušila se je v joku in hkrati besno pogledovala naokoli. Očitno bi v tem trenutku praskala in grizla in se branila vsakega dotika. Občutki krivice, sovraštva in bojazen so ji kremžili obraz v postarano žensko na robu obupa. Mokra lica je brisala v rokav. Molče sem ji ponudila zavitek robčkov, pa jih ni sprejela.

Tedaj je teta segla v torbo in izvlekla knjigo. Počasi in pol tiho ji je govorila:

»Alena, Leni, vidiš nisva je pozabili v avtu. Čuvam jo, kot tebe.«

Jok je takoj utihnil, zadovoljna je poslušala teto.

»Tisti psihiater je bil dober človek. To knjigo ti je dal in ti veš kako ti koristi.«

Alena je hlastno posegla po knjigi in si jo s prekrižanimi rokami stisnila na prsi. Sprememba je bila očitna, knjiga je delovala čudežno. Alenino obnašanje me je spomnilo na triletnega vnuka, ki se je zvečer pred spanjem umiril in počutil varnega, še le, ko je ob sebi začutil svojega Kosmatinčka Minka zna ravnati z njo sem si priznala. Tedaj sem se opogumila in spet vključila v pogovor. Videla sem naslov, zato sem rekla:

» Žal ne znam francosko. Mi lahko prevedeš naslov?«

» Seveda! Saj jo bom tudi prevedla v slovenščino.«

Sedaj je bila ustrežljiva in vedra, nič kaj podobna poprejšnji izgubljeni obupanki. Samozavest je vela iz nje in za hip me je spomnila na Vido.

»Kako iz stiske, je njen naslov,« je odločno pojasnila in dodala, da pomaga, bolj kot zdravilo. Tedaj se je oglasila Minka.

»Dobro, da si rekla. Čas je za tabletko.«

Segla je po kozarcu z vodo, stresla tableto v dlan in oboje ponudila Aleni, ki je med pogovorom poplaknila zdravilo in kozarec stisnila teti v roko. Ni se dala motiti.

S takšnim žarom je pripovedovala, kako bo njen prevod mnogim koristil tudi v Sloveniji, da bi ji glede prevajanja celo verjela, če se ji slovenščina ne bi rahlo zatikala.

» Sta prinesli vedro?« sem vprašala, ker se mi je zdelo prav, da bi še kaj nabrale. Ko je Minka stopila do avta po vedro, se je Alena spet vrnila v svoj svet. Zazrta v jasno nebo mi je prestrašena ukazala:

»Tiho bodi, da slišim, če niso s helikopterjem. Tudi z letali me iščejo.«

Nobenega sumljivega zvoka ni bilo, Alena pa se ni pomirila.

» Pod češnjo te ne morejo videti,« sva jo prepričevali.

» Na češnjo pa ne grem. Daj mi tvojo jopo, zelena je, da jo bom dala čez glavo,« je rekla Minki. Ona ji je takoj ustregla. Jopo ji je pokrila čez glavo, da so ji rokavi opletali čez ramena. Zvito, kot da ji je uspela ukana, se je Alena nasmihala eni in drugi, ko smo šle proti češnji.

Z Minko sva zlezli po lestvi med veje in obirali, Alena pa je tiho čepela ob deblu, z jopo čez glavo. Niti do nizke veje ni posegla. Tam je še viselo nekaj češenj.

Vesela sem bila velikih šopov in obe sva hitro polnili posodi.

»Alena, ti prinesem češnje?« sem zaklicala ob tem izobilju.

»Sveže obrane so najboljše, privošči si jih.«

»Pšt! Alene ni. Silva bi jih jedla. Ja!«

Glas je bil povsem tuj. Zazrla sem se v Minko, ta pa je zamahnila z roko, kot da ni nič posebnega. Odlomila sem vejico obloženo z nekaj šopi češenj in se spustila pod krošnjo.

Postregla sem ji, ona pa je zmedeno strmela vame in me oštevala: »Kaj se dereš, da lahko slišijo, kje sem.« Spet je spremenila glas in zatrdila:

»Silva sem. Kaj pa jaz vem kje je Alena.«

Molčala sem, ona pa me je sovražno gledala in mahala z roko, da naj grem.

»Kaj ti nič ne vidiš? Prevajam. Ti me pa motiš.«

Kot da gleda skozi mene, je izpod jope strmela vame z zaprto knjigo v naročju. Kaj naj bi rekla? Molčala sem. Že dolgo me ni nihče tako okregal. Nelagodje me je hitro pregnalo spet med veje. Pomislila sem na svoja otroka, primerjala in razmišljala o Aleni in spremenjenem glasu. Kot igralka je, saj je Silva med pogovorom jedla češnje in pljuvala koščice naokoli, sem pomislila

»Ne zameri ji, taka pač je,« jo je opravičevala Minka.

»Morda bo zaspala. Zdravilo jo bo pomirilo. Boš videla, morda bo pa potem taka, kot da z njo ni nič narobe.«

Pripognila sem vejo, da je Minka segla do nje. O oni spodaj pa sploh nisem vedela kaj naj rečem. Nobene podobne izkušnje nisem imela. Prav mi je bilo, da sem lahko le poslušala. Minka je stopila na vejo ob meni in mi šepetala:

»Njeni upajo, da se bo v naravnem okolju nekoliko umirila. Pošiljajo mi denar in zdravila. Ona ne ve za to. Skrivaj je odšla in ne mara stikov. Vse ima urejeno, tudi zdravstveno zavarovanje, pa vendar me skrbi.«

Težko sem si predstavljala, kako bi živela ob njej, saj je ni mogoče pustiti nikoli same. Kot da bi Minka dojela moje misli, je nadaljevala:

»Včasih pa se neverjetno znajde. Sama je pripotovala z letalom preko Londona v Ljubljano in me od tam klicala, kdaj jo naj čakam v Mariboru. Tudi v mestu se znajde in v uradih prav tako.

Ni vedno takšna, kot je danes. Pozabi pa na zdravila, ni ji mar obleka in komaj kaj je.«

Morda bi podvomila, če bi o tem govoril kdo drugi, tako pa sem bila le presenečena in tu in tam sem kaj pripomnila. Moja košara je bila že polna in dopolnili sva še vedro. Pod drevesom je bilo vse mirno. Med lestvijo in deblom je bila Minkina jopa in nekaj pod njo. Ko sva se spustili na tla, je Alena dremala sede naslonjena ob deblo.

» Alena, Leni, zbudi se! Domov greva, domov. Češnjevo pito bova spekli.«

Minka ju je prijazno govorila in jo dramila z božanjem po ramenih. Alena se je počasi pretegnila, se dvignila in molče sledila. Teta jo je prijela za komolec, ker so se ji noge zapletale. Bila je omotična. Še jaz sem priskočila, da ni z glavo treščila ob rob, ko je vstopala v avto.

Ko sem ji stisnila roko, je rekla:

»Saj ne boste povedali nunam, da sem bila tu.«

» Ne, ne bom. Obljubim!« sem odgovorila priprljivo..

Položila mi je prst na usta.

» Pšt! Silva je bila tu. Hi, hi.«

Trpko se je zasmejala, v očeh pa ji je žarelo, kot otroku, ki se je uspel pri igri dobro skriti.

Še slišim avto, ko zagledam na nebu belo črto, ki jo riše letalo. Aleni je bilo prizaneseno, saj je v avtu, pomislim. Meni se vsiljujejo v misli Alena, njen strah in nune.

Stopala so boleča, zato sezujem copate in si privoščim kratek počitek. Tedaj pridejo nune. Tri so na dvorišču. Pogovarjajo se, slišim jih, aker sem v hiši, v hiši jih ne razumem. Največja se napoti proti vratom, nekaj govori onima dvema, obrača se in maha z rokami. Res je, Aleno iščejo. Poklicati moram Minko. Hitro, hitro. Kje je telefon? Ni ga na polici. Na mizi ga tudi ni. Noge me bolijo, ko tečem še do pulta. Zgrozim se, ko zaslišim zvonec.

Seveda, nuna zvoni. Spet zazvoni. Prebudim se. Saj to je telefon.
Stečem v predsobo in se oglasim.
»Pravkar sva srečno prispeli domov,« zaslišim Minko. »Hvala ti.
Tudi Alena pravi, da sva imeli lep popoldan.«

Ivanka Kostantino

Z odhodom v pokoj sem naenkrat imela več časa.

Leta 2009 sem po naključju našla spletno stran pesem.si. Tam sem začela objavljati prve poskuse haikuja in krajših pesmi. Ob pomoči urednic je moje znanje raslo in z njim tudi samozavest. Leta 2010 sem srečala profesorico Ivano Slamič, vpisala sem se h krožku ustvarjalnega pisanja, ki pod njenim vodstvom poteka pri društvu Most v Ajdovščini. Z njeno pomočjo sem se lotila pisanja kratkih zgodb.

Ko imam kaj primernega, pošljem na literarne natečaje, nikoli pa na pišem s tem namenom. Morda je prav zato poslano opaženo. Ne bi rada naštevala, omenila bom le, da imam kar nekaj uvrstitev med najboljše.

Nekateri moji haikui so prevedeni v angleščino, hrvaščino, italijanščino, romunščino in srbsčino. Objavljeni so v revijah, antologijah in zbornikih doma in v tujini. Vesela sem svoje prve zbirke haikujev z naslovom Slike, ki je izšla v začetku leta.

Zelo si želim izdati zbirko kratkih zgodb. Zaenkrat jih lahko najdete v nekaterih zbornikih in v spletni knjigi, ki je ugledala luč sveta ob lanskem natečaju knjigazavse.si. Lepo število mi jih je objavila revija Naša žena, ki prav ta mesec spreminja svoje ime v Ženska.

Rada imam literaturo, fotografijo, slikarstvo ...

Čas zamolklih senc

Zgodba je domišljajska, vsaka podobnost z resničnimi dogodki je naključna.

Motor starega hrošča enakomerno prede s klenim zvokom dobro vzdrževanega stroja. Skozi okno, odprto za špranjo, vdira veter in kiselkasti vonj po potu se meša s poletno svežino. Kradoma se ozrem k Mariji, ki kinka poleg mene. Od potu vlažni lasje ji padajo čez marogasta lica. Občasno zaječi in si pomane v nemirnem spanju poklopljene veke. Hvaležen sem ji, da me ni pustila samega na to dolgo pot. Težko bi prenašal negotovost, ki se mi vse bolj zažira v drobno in še povečuje občutek zbitosti.

Avto požira kilometre prašne ceste, ki prečka prostorno ravnino. Dokler mi seže pogled, se razprostirajo polja dozorevajoče pšenice. Rad bi ustavil in se pognal v zlate valove, neenakomerno posejane s cvetovi maka in hladnih plavic. Naivno upam, da bi tako lahko s sebe izpral moro zadnjih mesecev.

Sem ter tja se v nebo dvigne jata ptic in na jasnini, ožarjeni od sonca, ustvari podobo pikaste elipse.

V spominu mi odmeva mamin glas. Vsako leto, tik pred silvestrovim, sta na njeno ime prispeli dve voščilnici. Nekaj naslednjih dni ju je pogosto jemala v roke in vedno znova prebirala na njiju zapisane stavke. Ob tem ji je na obrazu igral droben, nekoliko otožen

nasmeh.

»Ti se ne spomniš, premajhen si bil, ko smo se preselili nazaj. Tam v predmestju si se rodil. V tistem na novo zgrajenem bloku tik ob kasarni. Po ruskih načrtih so ga sezidali, samo leto preden sem, novoporočenka, sledila očetu in njegovi službi v tisto nižavo. Sam beton, mraz, skupno stranišče v vsakem nadstropju in pralnica v kleti. Zunaj pa sneg in vetrovi, ki so se podili prek ravnine. Mučilo me je domotožje. Sanjala sem mamó, prijateljice, domačo vas, ki je, več kot tisoč kilometrov stran, čepela ob vznožju gore. Potem smo se spoznale. Tri mlade mamice. Aleksandra iz Bitole je stanovala nadstropje višje. Ivanica, neprestano je govorila o morju, ki v vsej svoji lepoti valovi pred Splitom, pa v pritličju. Ure smo presedele skupaj s pletilkami v rokah in se grele ob prijateljstvu, ki je za nas imelo okus po ječmenovi kavi.«

Oče je redko omenjal tisti čas. Ni želel govoriti o vojaški službi? Ali se je bal obujati spomine na domotožje, ki ga je razžiralo daleč od doma in slovenskih planin? Navadno mi je kaj malega o tisti ravnici in žitu povedal na najinih izletih v gore.

Še marca sem o sebi mislil, da sem oče, mož in mali obrtnik z dvema zaposlenima.

Potem so mi neke noči ukradli avto. Na policiji so mi svetovali, naj stopim na upravno enoto in si uredim dokumente.

»Napaka,« sem najprej pomislil. »To mora biti napaka.« Roka se mi še ni tresla, ko sem uslužbenki izročil osebno izkaznico. Ženska je dolgo motrila dokument, vmes je pogledovala na računalniški ekran in zmajevala z glavo. »Tukaj vas nimam.« Njene besede so se spremenile v rezko šumenje, ki mi je paralo možgane. Občutek sem imel, da se prostor vrti, da se cel svet vrti okrog mene. Oprijel sem se pulta, kot bi upal, da bom tam našel nekaj opore. Hlastal sem za zrakom, srce mi je razbijalo, grlo se mi je stisnilo, da niti sline nisem mogel pogoltniti. Roka se mi je s topim šumom odlepila od lakiranega lesa. Med tresoče prste sem vzel preluknjano kartico. Obraz mi je žarel. Že naslednji trenutek sem se sesul v ogorek. V

kup pepela. V velik nič. »Pomota, to je strašna pomota,« je sredi srhljivega molka kričalo globoko v meni. Še pred manj kot uro sem bil nekdo. Naenkrat se mi je zazdelo, da je bilo to že davno, pred sto leti ali celo nikoli. Hotel sem vprašati: »Zakaj? Zakaj izobčenje? Zakaj ta ukletost v nič?« A ni bilo človeka, niti najbolj prosojnega privida ne, ki bi mi znal in hotel odgovoriti. Vse je bilo tako neznansko zavozlano. Misli so vrvele, zaletavale so se druga v drugo. Bil sem brez osebne izkaznice. Ni bilo imena, datuma in kraja rojstva prav tako ne. Zato najbrž niti tega ni bilo. Stal sem ob okencu kot prazna senca. Zdrznil sem se šele, ko mi je uslužbenka rekla: »Za državljanstvo lahko zaprosite, vendar morate k vlogi priložiti potrdilo o odpovedi državljanstvu v republiki, kjer ste rojeni, in izpisek iz matične knjige, ki ne sme biti starejši od šestih mesecev.«

Sin, avtomehanic, je moral prevzeti obrt. Dela smo imeli dovolj, tudi plačila so bila redna. Tako je bilo na zunaj vse lepo in prav. Skrbelo me je le, ker me fant ni mogel zaposliti. Bal sem se izгона in zato trepetal pred mobilizacijo v svoji rojstni republiki. Sosedje, za katere sem mislil, da smo prijatelji, so se me začeli izogibati. Ob naključnih srečanjih so se obračali stran in brez pozdrava odhiteli mimo, kot da me ne vidijo. Hiša je naenkrat postala tiha. Manjkal je najstniški hehet in zvonki smeh hčerinih sošolk. Dekle ni nič reklo. Bilo je vse bolj blede. Otožno. Iz oči sta ji izginila igrivost in šegavo iskrenje. Po cele ure je preživljala sama, za zaprtimi vrati svoje sobe. Nekega popoldneva se je najmlajši vrnil iz šole pretepen, z razbitim nosom in strgano obleko. Najprej ni hotel nič povedati. Ihte je odkimaval in zakrknjeno molčal. Po dolgem prigovarjanju se je le izhlipal, da so ga pretepli in s čefurjem da ga obkladajo.

Spoznal sem, da si moram urediti dokumente. Žena mi je pritrdila in rekla: »S tabo pojdem.« Skušal sem jo prepričati, da je njeno mesto doma, otroci da jo potrebujejo. Ni me hotela poslušati. Odločno je pribila: »S tabo grem in pika!« S tem, za nekaj oktav

preglasnim medklicem, je bil zanjo pogovor končan.

Zdaj sva tu. Ko s hroščem zapeljem med prve hiše, se Marija zbudi. Pozorno opazujeva okolico, najine oči iščejo table, glasno prebirava imena ulic. Po nekaj sto metrih zavijem desno na velik parkirni prostor. Avto ustavim v mogočni senci divjega kostanja. Nekaj minut nama vzame razbiranje zemljevida. Potem izstopiva. Pretegneva si od vožnje zakrčene ude, vzravnavata hrbta in globoko vdahneva topel zrak, pomešan s prašnimi delci. Ona se pogleda v avtomobilsko ogledalo. V torbici poišče glavnik in si nekajkrat potegne skozi kostanjeve kodre. Ovlaži si ustnice, gre z roko čez lica, se mi bodrilno nasmehne in reče: »Pojdiva.« Stopim k avtu in ga zaklenem.

Peš se napotiva vzdolž ulice, dvakrat zavijeja levo, nato enkrat desno in že sva na naslovu, ki ga iščeva. Stavba je starejša, verjetno je bila zgrajena še v času, ko so bili ti kraji del avstro-ogrske monarhije. Vstopiva v hladno vežo in vratarja povprašava, kam morava iti. Pove nama številko pisarne, v prvem nadstropju da je, doda, in pokaže proti stopnišču. V predprostoru sedi ženica, pridruživa se ji in v tišini čakamo. V prsih me kljuva, v trebuhu črviči. Pogledujem na uro, zdi se mi, da se je čas ustavil. Sprašujem se, ali je bila pot zaman? Čez četrto ure vstopiva v veliko pisarno, opremljena je s starinskim pohištvom iz masivnega lesa. Ob dveh stenah stojita veliki omari, drugi dve sta belo prepleskani. Tudi zavese so bele, kar me čudi, čeprav ne vem, zakaj. Za pisalno mizo sedi črnolasa ženska mojih let, z rdeče obarvanimi ustnicami, ki se ji ves čas ukrivljajo v prijazen nasmeh. Vpraša me, kako mi lahko pomaga. Razložim. Ona išče, gleda na ekran, vstane, odpre omaro. Potem od nje slišim: »To ste želeli, zar ne?« To sem želel, ja, samo to sem hotel, en list, da sem, mi gre skozi možgane. Pripravi papirje in mi jih poda preko mize, da jih podpišem. Nanje pritisne nekaj žigov in mi jih vrne. Pod prsnico začutim prijetno toploto. V avtu mi Marija predlaga, da narediva ovinek in si ogledava blok, v katerem sem preživel prvo leto svojega življenja. »Ne, ne,« jo

zavrnem, »saj se ničesar ne spomnim in mame tudi ni več, da bi ji lahko kaj povedala o tistem kraju.« V resnici se mi mudi, rad bi bil čim prej doma, ker me spet razjeda dvom, ali bom lahko z jugoslovanskim potnim listom, ki mi ga niso preluknjali, prestopil slovensko mejo. Takrat in še velikokrat pozneje sem razmišljal, zakaj mi je uslužbenka uničila samo osebno izkaznico. Me je po ostalih dokumentih pozabila vprašati, sem se ji smilil ali je šlo za neke vrste solidarnost do sodelavkininega moža? Marija je bila takrat zaposlena v istem nadstropju.

Od tiste vožnje je šest let.

V hiši in na vrtu je živahno, harmonikar neutrudno razteguje svoj meh. Praznujem abrahama in prvo obletnico svojega ponovnega rojstva. Ne jem in ne pijem veliko. Veseli družbi se umaknem na oddaljen konec vrta. Sedem na klop in žvečim preteklost. Razdelim si jo na krhlje, na sladke in trpke dogodke. V mislih odvrtnim v čas zamolklih senc. V čas strahu in nazadnje v skrivenčen čas čakanja, ki je bilo veliko predolgo. Končalo se je šele pred enim letom z uradnim vabilom na upravno enoto.

Milojka B. Komprej

Milojka Bačovnik Komprej, rojena 1963, se literarno udejstvuje zadnjih osemnajst let. Poezijo in prozo objavlja v različnih zbornikih in literarnih revijah. Piše o življenju, o medsebojnih odnosih ter o problematiki, ki se tiče človekovega bivanja. Izdala je dve knjigi proze Ljubezen gre z mano (2006) in Kot žaba na avtocesti (2010) ter knjigo poezije Dolina sem (2013). Živi in ustvarja v Šoštanju, po poklicu je magistrica znanosti in zaposlena na Zavodu za kulturo Šoštanj.

In tako

Sem mislila da bo zabavno. Pravzaprav niti tega nisem mislila. Nič nisem mislila. In predvsem nisem računala nate. Nisem te dobro poznala. Pravzaprav te sploh nisem poznala. Pičkin dim, bi rekla moja sosedka, tista, ki ne špara jezika in ima poleg cigarete vedno kaj podobnega med naličenimi ustnicami. Kdaj bi te sploh lahko spoznala? Med obiski v bolnišnici, rednimi kontrolami ščitnice.? Čakalna vrsta v avli in štiri nalepke. Čakalnica na hodniku, kašljanje in hrkanje, občasno stokanje ali razlaga diagnoze z leve in desne. Imam pa vedno srečo, da sedim v čakalnici med na smrt bolnimi pacienti. Direkt na smrt bolnimi, nič manj kot to. Čudež, da so se sploh uspeli privleči v to čakalnico, na ta hodnik, saj ne bi, ampak so zbrali še zadnje pod atome moči, da jim je uspelo. Kajti nujno je priti na pregled ščitnice, četudi ležiš na smrtni postelji, greš. Še zadnji pregled ščitnice in potem lahko umreš. In tako že deset, ali sosed na desni, petnajst let. Mislim. Tako žrtvovanje bi moralo biti poplačano, najmanj z nesmrtnostjo, ne pa čakanjem v tej bedasti čakalnici, ki niti čakalnica ni, je le kup stolov sredi hodnika. Pritrjenih na linolej, gotovo iz tehtnega razloga. Da jih ljudje ne bi premikali. Ker kako pa bi izgledalo, da bi ljudje kar tako posedali na stoli v čakalnici. Je pa že lepše, da sedijo lepo v vrsti, na tistih zdrabsanih lesenih in kovanih stoli »prišraufanih« v tla. Štirje v vrsti po eni strani in štirje po drugi. S hrbti skupaj,

da se ne bi toliko pogovarjali, ampak razvijali svojo bolezen v svoji glavi.

Saj, nek smisel vse skupaj ima. Že tako poslušam diagnoze z leve in desne, res ne bi uspela še od spredaj in zadaj zdraviti na smrt bolnih. Saj meni pa vendar ni nič. Takooooo dobro izgledate, vam zagotovo ni nič, mi pove sosed z leve in sosed z desne ji prikimava, da imam vendar preveč rdeča lica za smrtno posteljo. Kdaj bi te lahko spoznala, ko sem izgnana iz kroga na smrt bolnih odtavala do balona z vodo, da preverim, če sem še sposobna sama piti, za dihanje sem ugotovila, da imam že bolj plitvo. Bi te lahko spoznala takrat, ko si šel mimo mene in sva se ujela s pogledi, pa ni vse skupaj nič več pomenilo, kot še en pogled, kot še en moški v belem. Cel hodnik jih je bil, hiteli so sem in tja, reševali življenja in čas med malico. To je pa že treba reči, da se možje v belem razlikujejo od ostalih moških samo po belih oblačilih. Vse ostalo je enako. In si bil na nek način tudi ti enak, v tistih belih oblačilih in natikačih, kdo pri hudiču si je izmislil, da so natikači del uniforme medicinskih sester in bratov. Mogoče so predpisani, kot posebej neokusen in grd del uniforme. Mogoče so zraven predpisane tudi črne hlačne nogavice za sestre. Ki jih dopolnjuje preozka uniforma, prekratko krilo, sprane in nad gležnje segajoče hlače, ki skozi blago jasno rišejo celulit na nogah in zadnjici. Ti ga nisi imel, celulita, imel pa si bele natikače, ki so se ustavili ob meni, ko sem poskušala ločiti tri plastične lončke, na enega uporabnega. To je tudi nujno, da so lončki poleg balona zlepljeni skupaj in ko uspeš izvleči izpod obroča enega, mu sledijo še trije, neločljivo navezani na tistega, ki si mu po uporabi namenil pot v koš. In potem ne veš kam s tistimi tremi, nazaj jih ne moreš dati, v koš ti jih je težko vreči, smeti in tako, vsega preveč in potem jih odložiš na vrh aparata ali balona in si prepričan, da jih bo čistilka ali že kdo vseeno v nadaljevanju dneva vrgel v koš. Najbrž sem ti ponudila prazen kozarec, najbrž je Eva zato ponudila Adamu jabolko, odtrgati je želela eno jabolko, žeja in radovednost sta jo

gnala med zoreče sadeže, saj zakaj pa so zreli sadeži če ne za odtrgat in najbrž je resnično želela odtrgati samo eno jabolko. Skoraj gotovo je vedela, da Adam nima rad sadja, kateri moški pa ima rad sadje ali zelenjavo? Enega jabolka ne moreš odtrgati, to je gotovo, veja se zamaje, drevo se strese in pade še eno jabolko. In ga je Eva želela spraviti v promet, preden zgnije na tleh. Da se škoda dela. In se je zgodil izvirni greh. Skoraj tako je bilo, skoraj čisto tako, malo metafor je vendarle dovoljenih in če ni drevesa in jabolka, so pač plastični lončki, ki ti jih ostane cel kup v rokah, ko vendar hočeš samo enega. In sem ti ga ponudila, da če si žejen. In si ga vzel. Seveda, od Adama dalje, moški jemljejo iz rok žensk hrano in pijačo in se na sploh ne spomnijo sami, da so lačni in žejni. Ne, čakajo, da se na to spomni namesto njih ženska. Zato sem ti ga tudi natočila, seveda tako to gre v nadaljevanju, ni dovolj da je hrana v hladilniku, ponujena mora biti na mizi, ni dovolj, da je voda v aparatu, natočena mora biti v kozarec in ponujena v roke. Samo spil si jo pa le sam in da nisi še nikoli pil tako dobre vode sem izvedela in čakala, da se aparat spremeni v čisti studenec izpod skal kamniških ali julijskih planin. Od vode je šla pot dalje, kakor pač grejo poti. V avlo bolnišnice so odkar so iz sredine velikega hodnika odstranili sedeže in korita z rožami, umestili kafič. Tudi tehniko, ki je stala v kotu in kazala grde kile so odstranili in tja postavili vitrino s sendviči zraven pa šank, od koder je edina natakaraica brzela med kakimi desetimi mizami s po tremi stoli. Deset miz s po tremi stoli je bilo skoraj polnih, a se je našla prazna miza, vedno se najde, če je treba iti na kavo z neznancem. Kaj sva klepetala, ne vem, niti kako dolgo, le vsi, ki so bili na smrtni postelji so bili med tem klicani pred obličje najvišjega, ki jim je potrdil diagnozo, da so res na smrtni postelji, tik pred smrtjo tako rekoč, a ker so se danes potrudili v čakalnico, še ne bodo umrli. Vsaj danes ne, razen, če jih povozi avtobus. Da je treba čakati v čakalnici in tam pasti bolezen in slabo voljo, sem izvedela od sestre na vhodu preden sem tudi jaz stopila pred

obličje najvišjega, ki mi je zato, ker sem štiri ure pridno čakala na sprejem pri njegovi visokosti, gospodu doktorju, z dr. spredaj in spec. zadaj, povedal podobno kot vsem ostalim v čakalnici. Da še ne bom umrla, vsaj danes ne, razen če me povozi avtobus. In da naj pridem spet, seveda gospa, kontrole so nujne.

Nisi pričakoval, da ti bom dala številko, zato si najbrž rekel zanjo in nisi pričakoval, da ti bom povedala pravo, ampak jaz sem še stare šole, številka pa je tako ali tako javna reč, nič ne skrivam, dobiš kar vidiš. In si najbrž poklical, da preveriš in sem se oglasila, da slišim, če si kaj drugačen kadar nisi v belem. In je bilo to tudi vse. Najbrž si mi poslal sms za novo leto in najbrž, da sem ti voščila srečno in veselo in podobne bedarije, ki si jih voščimo ljudje brez misli, kaj pravzaprav voščimo in komu. Vse te želje, vse neiskrene želje potem potujejo v nebo in se kot dež in ogenj in žled usujejo nazaj na ljudstvo in tako. Zagotovo. Nekaj je najbrž na tem, da sem se ti javila, ko sem naslednjič spet čakala med na smrt bolnimi, levo deset let, desno petnajst in jaz zdrava vmes. Da imam čas, če imaš ti čas in da se tebi izteka delovni čas in me boš počakal.

Bi izpadla strahopetna, bi izpadla, kot kmečka nevesta, če bi rekla, da pa jaz, jaz pa nimam časa, da bi me ti čakal in tako? Bi bilo tako hudo pojesti tisto jabolko sama, drugega pa pustiti zgniti? Ne vem, najbrž se mi je zdelo tako, najbrž sem bila tudi radovedna kako izgledaš brez tiste bele halje in butastih natikač in sploh sem imela čas. Otroci v šoli, mož v službi, tašča v varni oddaljenosti. Nikjer nobene ovire, nikjer ničesar, kar bi mi reklo, da je iti na kavo nekaj drugega, kot pa počakati na konec delovnega časa in se spustiti po požarnih stopnicah v klet. Garderoba baje, ampak je nihče ne uporablja. Samo on in njegov prijatelj in bi ga vprašala kdo je zakuril vse tiste sveče po tleh in od kod se je vzela rjuha in deka z žigom bolnišnice ob strani. Pogrnjena po tleh in če so se njemu zdele sveče romantične sem bila jaz hvaležna ker so skrile rdečico mojih lic in kasneje celulit moje zadnjice. Ali pa tudi ne, resnici na ljubo mi je bilo vseeno. Na tisti rjuhi in deki

sem se znašla brez odvečnih besed in prepričevanj, kot da je bilo že vse vnaprej dogovorjeno in narejeno. In tako se je naredil pozen popoldan, ko sem izpod zvokov prezračevalnih cevi, ki sem jih šele takrat opazila pod stropom in tvojih rok iskala koščke obleke in sama sebe. In ne bi mogla reči, da mi roke niso podrhtavale, ko sem te objemala in še enkrat pokušala tvojega dragega, ki ni hotel odnehati. Koliko stopnic je na poti v pekel ali nebesa, ne bi znala povedati, ko sva se spodaj ločila in sem odtavala proti izhodu. In če je čistilka pomežiknila v moj povešen pogled, je to naredila tako, da je bilo popolnoma jasno, da nisem ne prva ne zadnja, ki je pritavala iz spodnje garderobe.

Če bi bilo to prvič bi se zgrožena zatekla po odpustke k Devici Mariji, tako pa sem raje prezrla tvoje klice in sms. Da ti dišim bolj kot druge, si pisal in da si spet pogrnil deko in prt in me čakal in da kaj hudiča se grem, da se ti nič ne javim. Da sem te samo izrabila si preklinjal in da tako se pa ta igra ne igra. Da ni noben klovn in da bom že videla, si pisal po kakem mesecu mojega molka in po dveh mesecih, da me nenormalno pogrešaš in da ti še nobena pička ni tega naredila. Da bi te pofukala in kar tako brez besed pustila.

Noben steber kreposti nisem bila in nisem in deka in rjuha z žigom bolnišnice ob strani mi nista šli iz glave in najbrž izmed nog tudi ne, pot do tja pa je zahtevala samo par stopnic. Sveče so spet oddajale ravno pravo temo, ti pa si bil ravno prav ali pa še več razvnet. In je šlo po starem in znanem vrstnem redu, samo da si ti v teh mesecih čakanja še bolj popohotil, si me privoščil kar v ritmu kapljanja vode iz slabo zaprte pipe nad umivalnikom.

Nič ne rečem, nisi imel samo ene glave. In tudi v moji glavi ni bilo kar tako, da sem v tisti kleti čutila še kaj drugega kot tvojega dragega. Stari del bolnice je bil še iz fevdalnih časov, si pravil, mogoče da je kak kamen več in omet in gotovo prezračevalne cevi, vrata in linolej na podu, ampak sten so se oprijemali zatohli duhovi. Klošarji, vojaki in ostala svojat, ki jo je najbrž bolj kot

zdravil, na oni svet pošiljal ranocelik. Da si bral o tem in da je bolnišnica tako iz stoletja v stoletja rasla in postala sila pomembna in sploh ustanova v katero greš bolan ven pa zdrav. Kar vlažne oči si dobil, ko si razlagal, kako se je bolnica imenovala po neki cesarjevi pupi, ali je bila kar kraljeva, zdaj ne veš več, je pa že imela operacijsko sobo. In kako jo je večkrat poplaval, si se navduševal, kako so nosili ven vse tiste postelje in kahle in opremo. Prav hecen si se mi videl v tisti temi, ves razvnet in razmršen in predvsem nag, medtem ko si mi božal levo joško. Ali desno. In se naslednji hip spomnil, da že celih deset minut nisva in je stara pipa spet klokotala.

Sem mislila, da bo šlo lažje, da se bo enkrat na vsem lepem končalo, da se boš nehal iti te nore igre, karkoli se že igraš. Sem mislila, da sem jaz tista, ki ti je odmerila, koliko si lahko vzameš, a nekje v tvoji zmešani glavi, ni bilo tako. In ni dosti zaleglo, ko sem ti pravila, da se ne mislim več gnati po teh stopnicah, da me že vse snažilke pozdravljajo z gospa doktor.

Zato je bil mir na mojem telefonu več kot prijazen. In sploh je šlo z mojo ščitnico na bolje, kar čudežno ni bilo treba več v bolnico. Nato je prišlo slikovno sporočilo, dva ali trije, na katerih si nisem bila všeč. In je bilo spet treba na kontrolo ščitnice in po pojasnilo, kaj hudiča se greš. Da njega nobena ne bo zjebala sem izvedela in da se nobena pička ne bo šla z njim Ti loviš. In tako. Ne bi mogla reči, da mi je bilo prav. Sploh mi ni bilo prav in moja koža mi je naenkrat postala pretesna, moja pot v klet čedalje bolj strma in moja strast suha, bolj suha, kot puščava Atacama. Da te to niti ne moti, si se še bolj razvnemal, meni pa je prišlo, da te bom morala najbrž ubiti. Ali pohabiti. Ali izključvati oči. Ali odrezati tvojega dragega in ga vreči krokodilom ali vsaj psom. In je bilo tako, da je treba temu narediti konec. Zgodovinskim in vsem podobnim uram.

Če si prenesel in kako si prenesel ne vem. Pravzaprav je bilo popolnoma enostavno. Samo tvojo igro sem se začela igrati.

Hoditi na oddelek med tvojim delovnim časom in te čakati. Se pogovarjati s tvojimi sodelavkami in nadrejenimi. Namigniti nekaj o garderobi, tisti v kleti, ki se je ne uporablja več, tako zapuščena naj bi bila, baje pa je kar naprej zasedena, sem trosila glavni sestri. Kako da to vem, je ni zanimalo, jo pa je zato začel zanimati tvoj delovni čas in kje ga preživljaš. Pravzaprav je bilo zelo enostavno in po moje si prenesel dokaj dobro. Tudi tista prasica, ki sem jo nazadnje dobila po sms, ni tako bolela, kot bi kdaj prej. Po resnici, je prasica čisto v redu.

Ivana Hauser

Že v osnovni šoli mi je kdaj pa kdaj uspelo napisati pohvale vreden prosti spis. Takrat tega nisem jemala kot vrednota ali prednost. Odkar sem se upokojila pa pišem. Pišem, da lahko svoje misli odženem na pašo. Pišem kratke zgodbe. Tema v mojega pisanja se je od oživiljanja preteklosti prevesila v iskren, nedolžen in uravnan živalski svet. Preizkušam se tudi v pravljicah.

Svoja dela pošiljam na razne razpise in včasih se katera od zgodb ujame tudi v mrežo izbranih. Tako se je zgodilo z zgodbo Odlomek iz dnevnika pri reviji Sodobnost, pri reviji Mladika pa že trikrat. Objavljam tudi v zbornikih in revijah.

Sem članica Mariborske literarne družbe pod mentorstvom Marjana Pungartnika in tudi tu redno sodelujem na razpisih za seniorje. Preko JSKD se včasih vključim v literarno šolo ali kolonijo.

50 *Škoda, da ima dan samo 24 ur in še od teh jih nekaj ukrade spanec.*

Vlak ob šestih

Pozna sem. Kdo ve, ali mi bo še uspelo ujeti vlak ob šestih. Celomesečno potepanje po tujih deželah je nasitilo mojo radovednost in prav želim si že, spati zopet v svoji postelji. Vohljati in okušati domačo kuhinjo, srebati mamino juho. Hitim. Še bolj bi morala pa ne gre. Preveč prtljage je na mojem hrbtu. Zdaj pa še čakanje na prehodu za pešce. Pasja mrcina sede čisto zraven mene in tudi čaka. Mislim, da sem prav tega psa danes že nekajkrat srečala, in to na čisto drugem koncu mesta. Postavi se mi pred noge ter s povešenim repom bulji vame. Tudi tokrat se mu previdno izognem, toda nekdo za mano mu menda stopi na taco, ker boleče zacvili. Bližam se postaji. Kar med hojo iščem po žepu vozovnico. Še sreča, da mi ni treba v vrsto za nakup nove. Povratna mi velja še nekaj dni, zadovoljna ugotavljam, saj sem s tem kar precej pridobila na času. Kljub temu lovim zadnje minute. Na podhodu me množica ljudi zadržuje, utiram si prosto pot in se zaletavam v mimoidoče. Nadoknaditi hočem te zadržke, zato se naglo poženem po stopnicah, ki vodijo na peron. Tekočih ni, ki bi prevzele težo moje prtljage. Proti vrhu stopnišča se vzpenjam vse počasneje, kot izčrpan planinec na goro. Končno sem na tretjem peronu. Velik kazalec postajne uri se je pravkar premaknil na tretjo minuto čez šesto. Ves moj napor je bil torej zaman saj mi je vlak pravkar odpeljal. Ujezi me, da siknem kletvico. Po zvočniku

tečnarijo z informacijami v tujih jezikih in ne menim se zanje. Toda spiker ne odneha in ponavlja obvestilo kot pokvarjena gramofonska plošča. Mojo pozornost pritegne šele, ko govori v jeziku, ki ga razumem.

»Zaradi stavke železničarjev so nocoj od 18. pa do 8. ure jutri zjutraj vsi prihodi in odhodi vlakov odpovedani. Potnike prosimo ...«

A tako torej. Šele zdaj mi postane jasno, zakaj je povsod takšna gneča. Mrki obrazi potnikov in negodovanja povlečejo tudi mene v slabo voljo. Ponovno vzkipim, vendar kmalu ujamem ravnotežje. Saj bi tudi sicer zaradi zamujenih treh minut morala ostati na peronu in čakati na naslednji vlak. Sprijaznim se torej s prepletom okoliščin ter se skušam prilagoditi razmeram. Pred menoj je dolga noč, zato si iščem prostor na klopi. Utopija. Vse so zasedene in skoraj vsakemu, ki mu je uspelo zasesti prostor na klopi, sedi še kdo na kolenih. Zadovoljna sem, ko končno najdem vsaj prosti steber. Iz prtljage spretno sestavim zasilno ležišče na tleh in se po kraljevsko naslonim na hrapavo steno. Ves dan sem se podila od enega konca mesta do drugega, iskala atraktivne točke, na koncu pa še to hitenje na vlak. Pošteno sem utrujena, zato se mi celo ta trdi asfalt prileže. Še prej pa si navlečem trenerko, saj vse kaže, da bo noč hladna. Okoli pasu imam pripeto torbico z denarnico. Povlečem jo nazaj za hrbet, se nanjo naslonim in jo tako zavarujem. Glavo še podložim s časopisom, noge iztegnem naprej in se oddahnem. Zdaj iz pasje perspektive skozi priprte oči opazujem dogajanje okoli sebe. Vidim same noge. Noge v športnih copatih, noge v gojzerjih, noge v tanko petnih sandalih, noge takšne in drugačne. Veliko nog, največ ohlačanih nog. Vedno po dve enaki. Ob nogah velike torbe, torbice, kovčki na kolesih, plastične vrečke. Stopajo tik mimo mene, spet druge bolj ali manj oddaljene od mene. Teptajo zapackan peronski tlak. Skozi vso to valovanje se nenadoma zabliska dvojje pasjih oči. Kot reflektor so usmerjene vame.

Pa ja ne že zopet ta pes? Podrgnem si oči, da s svojega vidnega polja odstranim dremave meglice in se še enkrat prepričam. Z gobcem išče sled in daje vtis plahega, ponižnega prosjaka. Potem me gleda, otresa z glavo, da ga uhlji klofutajo po gobcu in spet gleda sem proti meni. Oprezno si začne utirati pot med cepetajočimi se nogami in počasi prišepa. Tik ob meni stopicaje najprej napravi dva kroga, kot bi lovil svoj rep in si drzne leči čisto poleg moje noge. Jaz medtem ližem čokolado. Dolgo jo že držim v roki in je že vsa razmehčana. Pes me vztrajno gleda in spremlja vsak moj gib. Ne bojim se ga. Tudi sicer se ne bojim psov. Vendar mi je ta kljub temu nekoliko odvraten in bi ga najraje spodila.

»O, tebe pa že poznam. Zakaj me tako vztrajno zasleduješ?« godrnjam. On pa trikrat udari z repom ob tla in mi s tem menda izkazuje naklonjenost. Že si hočem zadnji košček čokolade stlačiti v usta, ko pes milo, komaj slišno zacvili.

»Tako torej, zdaj si pa še lačen,« in mu jo odstopim. Udarjanje z repom ob tla se podvoji. Z gnusom gledam to nenavadno debelooko faco na nizkih tacah in ugotavljam njegovo raso. Mešanec vseh mešancev je. Dlaka ščetinasta, ušesa zašiljena in povešena. Lisičji rep. Ko polize čokolado, se še tesneje primakne k meni in se s celim svojim telesom zlekne vzdolž moje leve noge. Glavo položi na iztegnjeni sprednji taci in miži. Pasja toplota se mi počasi razleze po telesu prav do mezinca. Pobožam ga. Tokrat si zaželim, da ostane. In tako me počasi pogoltne spanec. Telo se mi odlepi od stene, nagnem se nekoliko naprej in že sanjam: nad menoj lahno zamahuje dvoje velikih belih kril. Gorkota njihovega sevanja lega na mojo levo nogo in se razliva dalje po telesu. Slišim nežno zvončkljanje in neznansko lepo mi je. Nenaden lajež, vpitje in suvanje me iztrga iz sanj. Skočim pokonci ter samo strmim v prizor pred seboj. Pes pravkar vleče za hlačnico nekega neznanca, na tleh leži moja denarnica. Hitro jo poberem, mirim psa, prestrašena pogledujem po peronu in iščem pomoči. Toda nikjer ni nobenega policista ali železničarja. Redki, ki so še na peronu, na

klopek spijo ali pa brezбриžno opazujejo dogajanje. Nepridiprav medtem zbeži. Nekaj potnikov se zbere in modrujejo. Manjša skupina hvali junaštvo štirinožca, se mu dobrika in odobrava pasjo družbo. Druga, večja skupina, se zgraža:» Pes je nevaren. Ne sodi na javna mesta, med ljudi. Treba bi ga bilo odstraniti, gotovo prenaša bolezni. Morda celo steklino. Samo nesnago pušča! Fuj!« Jaz pa ga trepljam, hvalim njegov pogum in iščem čokolado. Ob vsem tem direndaju izpuhti tudi moj spanec, čeprav je do jutra še precejšen del noči.

Hodim po peronu gor in dol, diagonalno in počez. Pes mi s povešeno glavo vdano sledi. Tudi rep je povešen, toliko da ga ne vleče po tleh. Začnem odštrevati minute, ko jih do osme ure zjutraj manjka še skoraj tristo.

Ob osmih se vlaki res začnejo premikati po voznem redu. Potniki lazijo od vseh stani in zopet zapolnjujejo peron. Že kar nekaj časa imam prtljago zopet na hrbtu. Stojim naslonjena na steber, gledam postajno uro in sledim sekundnemu kazalcu. Pes sedi tesno ob meni. Končno pripelje tudi kompozicija, ki jo čakam jaz. Sklonim se k psu, ga naglo potresem za kožuh na tilniku, tako kot to stori mama psička z mladiči, kadar jih na kaj opozarja. Narahlo ga še potrepljam in rečem:

»Hvala ti! Pa priden bodi!«

Zelo sem utrujena in vsi občutki so otopeli, a mi je kljub temu hudo, ko ga zapuščam. Ne oziram se, nočem še enkrat videti njegovega otožnega pogleda, povešenih uhljev in otopelega repa. Kar se da hitro smuknem v vagon. Srce mi divje tolče. Ne vem, ali zaradi naglice, ali zaradi pobega pred pasjim prosjakom.

Se bo že znašel, tako kot vedno doslej, si rečem in s tem poskušam pomiriti svojo občutljivo dušo.

Na vlakcu ni veliko potnikov, zato se lahko udobno namestim. Obraz skrijem med dlani, za vsak slučaj, če bi zajokala. Z druge strani me opazujeta dva mladeniča in se nekaj pogovarjata. Tečna sta mi, zato se presedem in jima kažem hrbet. Iz nahrbtnika

vzamem knjigo. Že ponoči na peronu me je mikalo branje, a so bili za to nemogoči pogoji. Zdaj lahko izkoristim priložnost in jo v miru preberem do konca. Gledam v knjigo, preberem stavek, ga še enkrat preberem in še vedno nič ne vem. Preveč sem zaspana, vznemirja me tudi misel na psa s perona. Njegov otožni pogled zdaj visi na meni in najeda mojo vest.

Po tretji postaji pride sprevodnik.

»Vozno karto, prosim,« ga slišim tik pred sabo. Z iztegnjeno roko mu molim vozovnico, ki sem jo že ves čas mečkala v dlani in še naprej gledam v knjigo. Vzame vozovnico, nekaj časa molči in čaka. Nato reče.

»Je to vaše?«

»Ne, ni« odgovorim odločno. Svoj nahrbtnih, mojo edino prtljago, potegnem k sebi in še naprej gledam v knjigo. Po krajšem premoru se le odmaknem od knjige in ga pogledam. Strogo me gleda in motri, njegov kazalec štrli nekam v tla. Ne da bi sledila smeri njegovega prsta, še enkrat rečem: »Ne, ni!«. Tedaj se s sosednje klopi dvigneta tista dva mladeniča in rečeta:

»Seveda je. Saj sva na peronu videla, da je vaše!« in se režita.

Rdečica mi zalije obraz, ko se spogledamo. Razjezi me. Kaj za vraga bi mi radi naprtili? hočem zavpiti, a se raje zadržim in se previdno sklonim pod sedež, kamor kaže sprevodnikov prst.

Zastane mi dih. Pa saj ... ne, to ni nemogoče! Pod klopjo leži pes. Kot grešnik, ki čaka na sodbo, me gleda. Potem napravi dolg poliz po šepavi taci in se še bolj stisne k steni .

V mračni svetlobi, tam spodaj pod klopjo, so ostrine obrisov nejasne. A bolj ko gledam njegove oči, ki zdaj brezupno strmiijo nekam tja v prazno in so še bolj izbuljene, jasneje vidim tista bela angelska krila iz sanj. Spet začutim toploto in preplavi me neznansko olajšanje.

»Da, moj je,« rečem brez oklevanja. Po žepih začnem iskati denar, medtem ko sprevodnik izpolnjuje nalog o plačilu globe za prekršek.

© 2015 Ažmurk.
www.azmurk.si
www.knjigazavse.si